

تأثیر آموزش راهبردهای شهروند جهانی بر مهارت‌های تفکر سیستمی در برنامه درسی معلمان دوره متوسطه

محمد هادی عسگری^{۱*}

(۱) استادیار گروه مدیریت دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران

*نویسنده مسوول: saharshahri16@gmail.com

تاریخ دریافت مقاله ۹۴/۴/۱۷ تاریخ آغاز بررسی مقاله ۹۴/۵/۲۰ تاریخ پذیرش مقاله ۹۴/۸/۳

چکیده

هدف کلی تحقیق بررسی تأثیر آموزش راهبردهای شهروند جهانی بر میزان تفکر سیستمی (صراحت تغییر و یادگیری متعامل) در معلمان است. روش تحقیق، شبه تجربی است که از طرح نیمه تجربی گروه گواه و آزمایش بصورت تصادفی استفاده شده است. الگوی تحقیق، راهنمای کتاب مهارت‌های زندگی شهروند جهانی بهره گرفته شد. جامعه آماری آن شامل کلیه معلمان شرکت‌کننده در آموزش‌های ضمن خدمت راهبردهای شهروند جهانی می‌باشد نمونه آماری بصورت تصادفی در دو گروه آزمایش و گواه جمعاً ۵۰ نفر گزینش شدند ابزار گردآوری اطلاعات عبارتند از پرسشنامه تفکر سیستمی در بعد صراحت تغییر و یادگیری متعامل که روایی صوری و محتوایی آنها مورد بررسی و تایید قرار گرفت و پایایی آنها به ترتیب ۰/۸۶ و ۰/۹۱ گزارش گردیده است. روش تجزیه و تحلیل اطلاعات آمار توصیفی و آزمون t افتراقی است. یافته‌های تحقیق نشان داده است میانگین حاصله در تفکر سیستمی پیش از اجرا در گروه آزمایش ۱۳/۷۴ و گروه گواه ۱۲/۶۹ بوده که پس از آموزش به ترتیب ۱۹/۱۳ و ۱۳/۹۷ بدست آمده و میانگین حاصله در نمرات یادگیری متعامل پیش از اجرا در گروه آزمایش ۷/۷۱، گروه گواه ۸/۱۲ که پس از اجرای آموزش به ترتیب ۱۶/۱۴، ۱۲/۳۸ حاصل شد. نتیجه اجرای آزمون t دو گروه مستقل بصورت افتراقی در تأثیرگذاری بر صراحت تغییر ($t = ۷/۹۰۲$) با اطمینان ۹۹ درصد تفاوت دو گروه آزمایش و گواه در تأثیرگذاری متغیر مستقل بر متغیر ملاک معنی‌دار بوده است و نتیجه آزمون t دو گروه آزمایش و گواه در تأثیرگذاری متغیر مستقل بر متغیر ملاک دوم نیز معنی‌دار بوده است. در نتیجه آموزش راهبردهای شهروند جهانی بر میزان تفکر سیستمی در برنامه درسی معلمان تأثیرگذار بوده است.

کلید واژگان: مهارت‌های زندگی شهروند جهانی، تفکر سیستمی، معلم.

مقدمه

و منفی زیادی است که یکی از تأثیرات آن به وجود آمدن سواد جهانی است.

آموزش و پرورش جهانی، یادگیری افزایش توان و ظرفیت فردی جهت درک شرایط خود در جامعه و جهان و بهبود توانایی جهت قضاوت مؤثرتر و نیز شامل مطالعه در مورد ملت‌ها، فرهنگ‌ها و شهروندان سایر جوامع می‌باشد، با درک اینکه چگونه همه این‌ها به هم مربوط می‌شوند و چگونه تغییر می‌کنند و بر روی مسئولیت فردی در این فرایند تأکید می‌کنند و چگونه دیدگاه واقع‌بینانه به افراد در مورد مسائل جهانی، مشکلات و انتظارات و آگاهی در مورد روابط بین منافع شخصی و نگرانی‌های

در عصر مدرن سطح و عمق فاصله‌گیری زمانی و مکانیکی کشورها بسیار بالاتر از دوران پیشین است و روابط میان وقایع و رویدادهای اجتماعی دوردست به همین اندازه در هم تنیده شده است. جهانی شدن اساساً با همین فراگرد مرتبط است، تا الآن که شیوه‌های ارتباط میان زمینه‌ها و یا مناطق گوناگون اجتماعی در پهنه کل سطح زمین در قالب شبکه‌ای در آمده است. «جهانی شدن» را می‌توان تشدید روابط اجتماعی در سطح جهانی تعریف کرد. جهانی شدن حرکت و تغییری است که حامل تأثیرات و پیامدهای مثبت

از سوی دیگر، امروزه با پدیده‌ای به نام «جهانی‌شدن آموزش» مواجه هستیم که به گفته‌ی رابرتسون، بر «درهم فشرده‌شدن جهان و تراکم آگاهی نسبت به جهان» دلالت دارد و به گفته‌ی واترز «فرایندی است که در آن قیدوبندهای جغرافیایی که بر روابط اجتماعی و فرهنگی سایه افکنده‌است، از بین می‌رود و مردم به‌طور فزاینده‌ای از کاهش این قیدوبندها آگاه می‌شوند» (لطف آبادی و نوروزی، ۱۳۸۳).

این تحقیق به بررسی راهبردهای شهروند جهانی و تأثیر آن را بر مهارت‌های تفکر سیستمی در برنامه‌ریزی درسی معلمان متوسطه می‌پردازد. باوجود مسایل خاصی که در بحث شهروند جهانی وجود دارد ایجاد تفکر سیستمی از اهمیت زیادی برخوردار است. لذا مسئله‌ی اصلی که در این مقاله به آن پرداخته خواهد شد، عبارت است از این که: آموزش شهروند جهانی چه ویژگی‌ها و مؤلفه‌هایی باید داشته‌باشد و نقش، اهمیت و ضرورت و جایگاه آن در نظام آموزشی ایران و دیگر کشورها چیست؟

۱. مبانی نظری تحقیق

آموزش و پرورش برای شهروندان جهانی باید به آنان دانش، فهم، مهارت و ارزش‌هایی را که برای مشارکت کامل در تضمین رفاه خود و دیگران و ایجاد مشارکت سازنده هم در سطح محلی و جهانی لازم است، بدهد (آکسفام) و به گفته‌ی بانک، استاد سیستم‌های آموزشی در دانشگاه ایندیانا «اکنون هر فرد می‌تواند در هر زمانی هر چیزی را از هر کسی یاد بگیرد.» در آن حالت جامعه‌ی جهانی اکنون با وظیفه‌ی آماده‌سازی جوانان برای مواجهه با چالش‌های جهان در حال دگرگونی، روبه‌روست.

بنابراین، می‌توانیم جهانی‌شدن را به‌عنوان فرایندی در نظر بگیریم که در آن سرنوشت انسان‌ها در ابعاد گوناگون وابسته به یکدیگر گردیده و محدودیت‌ها و مرزهای جغرافیایی و ارتباطی از میان برداشته شده و به تعبیری کوچک‌شدن جهان و به تعبیری دیگر، بزرگ‌تر شدن انسان

مردمی در هر جای جهان می‌دهد و اینکه چگونه به‌طور کامل‌تری در مورد کشمکش‌های موردنظر در زندگی روزمره‌شان بحث و بررسی کنند.

امروزه به واسطه «جهانی‌شدن» سرنوشت تمامی افراد، سازمان‌های آموزشی و اقتصادی بیش از پیش به یکدیگر گره خورده و تأثیرات این فرآیند بر تمامی حوزه‌های فعالیت بشری، غیرقابل انکار گردیده است. در ادامه و به دنبال طرح مفهوم «شهروندی جهانی» انتظارات جدیدی از آموزش و پرورش به عنوان عامل معنابخش به زندگی افراد و ابزاری برای پرورش شخصیت انسان و رفع نیازهای اجتماعی، شکل گرفته است. این مقاله با هدف بررسی خصوصیات و مؤلفه‌های شهروندی جهانی، نقش، اهمیت و ضرورت آموزش‌های شهروند جهانی را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد (کریمی، ۱۳۸۶).

بدیهی است که کشورهای مختلف جهان با توجه به ماهیت و زیرساخت‌های حکومتی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، امنیتی و نظامی، تصویری خاص از انسان و جامعه‌ی مطلوب در نظر داشته‌باشند. روشن است که رسیدن به تصویر پیش روی جوامع، تنها از طریق نظام آموزشی و تربیتی امکان‌پذیر است. چنانچه اندیشمندان گذشته نظیر افلاطون، بنیاد مدینه فاضله ترسیم می‌کردند و بر پایه تربیت قراردادده است و در دوران معاصر نیز دیویی همبستگی دقیقی بین تربیت و دموکراسی برقرار می‌کند و تنها دموکراسی‌هایی را پایدار می‌داند که از سر آگاهی باشد.

اگرچه تصویری که هریک از کشورها از «تربیت» به‌دست می‌دهند وابسته به ماهیت و زیرساخت‌های آن‌هاست، ولی مهم‌ترین عنصری که بدون آن دستیابی به اهداف امکان‌پذیر نمی‌نماید، انسان‌هایی‌اند که به هدایت و راهبری جوامع می‌پردازند. از این رو در هسته مرکزی تصویر کلان از نظام تربیتی، انسان‌ها قرار دارند. بنابراین همزمان با ارائه تصویر از نظام تربیتی، تصویر شهروند مطلوب نیز ساخته می‌شود (آلتریکتر و الیوت، ۲۰۰۰؛ به نقل از حکیم‌زاده، ۱۳۸۶).

که آماج و آرمان‌هایش مرز نمی‌شناسند، از پدیده‌های اصلی پیوندهای فراملی هستند.

آموزش برای شهروندی جهانی، کودکان و جوانان را در استفاده از طیف گسترده‌تری از روش‌های یادگیری فعالانه و مشارکتی، درگیر می‌کند و این امر به نوبه‌ی خود، یادگیرنده را به ایجاد و پرورش اعتماد به نفس و عزت نفس، مهارت‌های ارتباطی و تفکر انتقادی، و نیز مشارکت و حل تعارض که باعث بهبود انگیزه، رفتار و پیشرفت می‌شود، تشویق می‌کند (هاشمی، ۱۳۸۸).

در کشور ایران هم در زمینه‌ی آموزش‌های شهروندی، محتوای درسی در نظام آموزش و پرورش بیشتر بر تربیت شهروند ملی و با هدف تقویت انسجام ملی تأکید دارد. همان‌طور که هاشمی (۱۳۸۸) در تحقیق خود نشان می‌دهد، تحلیل محتوای کتاب‌های درسی دوره‌ی متوسطه در ایران حاکی از آن است که مولفین کتاب‌های درسی با تأکید بر تشابهاتی مانند «زبان فارسی» به عنوان زبان ملی، «مسلمان» و «مذهب شیعه» بیشتر در جهت انتقال پیام انسجام ملی بوده‌اند و نسبت به تکثر ذاتی درون فرهنگی کشورمان کم‌تر توجه نشان داده‌اند و جهت‌گیری اصلی کتاب‌های درسی در ارتباط با آموزش صلح، برحفظ انسجام ملی و تمامت ارضی کشور، شناسایی دشمن، آشناساختن یادگیرندگان با سیاست‌های استعماری کشورهای قدرتمند غربی، عدم توازن قدرت و مبادلات سیاسی، اقتصادی و فرهنگی کشورها در سطح بین‌المللی و مقابله با فتنه و تهاجم دشمنان می‌باشد (هاشمی، ۱۳۸۸).

پیشینه تحقیق

کدیور (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان ضرورت آموزش شهروندی در جامعه جهانی بیان می‌کند که عرصه‌های مختلف جهانی شدن چالش‌هایی را برای آموزش و پرورش به‌طور اخص و جوامع به‌طور اعم به‌دنبال داشته‌است و متقابلاً مفهوم شهروندی برای زندگی در جامعه جهانی را دستخوش تغییرات اساسی کرده‌است در این پژوهش او به

را به‌دنبال داشته و در غایت و نهایت آن، جامعه و نظام واحد جهانی است.

بیشتر جهانی‌شدن را در چهار حوزه‌ی فنی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی بررسی می‌کنند (خزایی و ابراهیمی، ۱۳۹۰).

۱- در حوزه فنی و تکنولوژیک: سخن از انقلاب صنعتی سوم است. انقلاب صنعتی نخست در سده‌ی هجدهم، دگرگونی در حوزه فن‌آوری تولید بود. انقلاب صنعتی دوم در نیمه دوم سده نوزدهم بود و منجر به دگرگونی در حوزه‌ی بازرگانی و پیوستاری شد و اکنون در پایان سده بیستم، فن‌آوری ماهواره‌ای و رسانه‌های الکترونیکی باعث پدیدارشدن حوزه‌ی همگانی فراگیری در سطح جهانی شده است که آن را دهکده‌ی جهانی الکترونیکی نامیده‌اند.

۲- حوزه اقتصادی: در این حوزه، با فراموش شدن اقتصاد کنزی، کنترل دولت بر اقتصاد ملی روزبه‌روز بی‌معناتر می‌شود. در حوزه اقتصاد، شرکت‌هایی به نام شرکت‌های چندملیتی ظهور کردند که دیگر وابسته به یک دولت نیستند و از چند ملیت درست شده‌اند. البته امروزه شرکت‌های چندملیتی هم تا اندازه‌ای از رونق افتاده‌اند و شرکت‌های «فراملیتی» در حال شکل‌گیری هستند و بخش بزرگی از اقتصاد جهانی در دست این شرکت‌ها است.

۳- از دید سیاسی: با پیدایش و گسترش اختیارات نهادهای سیاسی جهانی، دگرگونی‌های شگرفی در حوزه‌ی توانمندی و حاکمیت دولت‌های ملی و سامانه‌ی بین‌المللی رخ داده‌است. از سویی دیگر، گسترش حقوق بین‌المللی، مرزهایی برای آزادی عمل دیرینه‌ی دولت‌ها در پهنه‌ی بین‌المللی ایجاد می‌کند.

۴- در گستره‌ی فرهنگی: باید از پیدایش جامعه‌ی مدنی جهانی سخن گفت. جنبش‌های فرهنگی و اجتماعی، جزئی از این جامعه هستند. برخی از نویسندگان از پیدایش پیوندهای فراملی^۱ در برابر مفهوم پیوندهای بین‌المللی^۲ سخن گفته‌اند. جامعه‌ی مدنی بین‌المللی به‌عنوان شبکه‌ای

این موضوع در نگرش سیستمی به مدیریت دانش نیز، به طور کامل مورد تأکید قرار گرفته است.

تریلو^۱ (۲۰۰۳) در تحقیقی تحت عنوان آموزش برای شهروندی جهانی و دیدگاه‌های جهانی در تدریس اذعان می‌دارد که باوجود ارتباطات در جهان کنونی و پدیده‌های مشترک جهانی مانند نازک شدن لایه ازن، فقط تعداد کمی از دانش‌آموزان خود را در دنیای به هم وابسته می‌بینند. به همین جهت این پژوهش آگاه‌سازی معلمان از وجود یک دیدگاه جهانی در برنامه درسی و فهمیدن آن می‌باشد ولی هدف نهایی آن توانمندکردن دانش‌آموز می‌باشد تا بتواند دانش، مهارت و ارزش‌ها و رفتارهای مطابق با شهروند جهانی کسب نمایند.

فوجی‌کان^۲ (۲۰۰۴) نیز آموزش جهانی را آموزش در راستای مسائل جهانی مانند تغییرات محیط‌زیست و درگیری‌های بین‌فرهنگی دانسته است. همچنین به وارد کردن مسائل جهانی در برنامه درسی اشاره می‌کند تا بدین وسیله شهروندان توانایی پاسخ‌دادن به مسائل جهانی را داشته باشند. درواقع هدف آموزش شهروند جهانی را آماده‌سازی دانش‌آموزان برای زندگی در جامعه درحال تغییر می‌داند.

لین^۳ (۲۰۰۷) در تحقیقی تحت عنوان عشق، صلح و خردمندی در آموزش: دگرگونی آموزش برای صلح به این نتیجه رسیده است که یکی از چالش‌های قرن بیست و یک ارائه آموزش‌هایی درزمینه دوستی بوده و هدف باید تربیت شهروندانی باشد که بتوانند صلح را درجهان حاکم سازند ولی نظام‌های آموزشی و مدارس، مثلاً نظام آموزشی آمریکا در تربیت شهروندان صلح‌جو کوتاهی نموده و مدارس بیشتر از این که خواهان صلح باشند، بیشتر خواهان جنگ و خشونت شده‌اند و برنامه‌ریزی نیز بیشتر در راستای تدریس جنگ بوده تا صلح و دوستی، درحالی که آموزش و پرورش قرن بیست و یک باید به تدریس فرهنگ

این نتیجه رسیده است که آموزش و پرورش باید به منحصر بودن هر انسان احترام گذاشته و شهروندان را برای زندگی در دنیای جهان شمول آماده نماید و به آموزش برنامه‌هایی چون توانایی دیدن مسائل و نحوه برخورد با آنها درمقام شهروند جهانی، همکاری با دیگران، حفظ محیط‌زیست، توانایی پذیرش دیگران و تمایل به حل تعارضات خود با دیگران و داشتن زندگی مسالمت‌آمیز تأکید نموده است.

شایسته‌فر (۱۳۸۹) در تحقیقی باعنوان جهانی‌شدن و نظام‌های نوین آموزش به این نتیجه رسیده‌اند که جهانی‌شدن منجر به بروز چالش‌هایی شده که برای بخش آموزش و پرورش مسائل جدیدی را از قبیل تغییرات سریع و بازسازی برنامه‌ها به وجود آورده است و بدین جهت مریبان و دست‌اندرکاران نظام آموزشی باید فعالیت‌هایی را برعهده بگیرند که این فعالیت‌ها شامل اصلاح هدف‌های کلی و هدف‌های عینی در برنامه‌های درسی آموزش جهانی برای گروه‌های درون مدرسه‌ای و گروه‌های اجتماع بیرونی می‌باشد.

آدم‌زاده (۱۳۸۸) طی پژوهشی با عنوان تأثیر جهانی‌شدن بر تعلیم و تربیت به این نتیجه دست یافته است که امروزه بیش از گذشته ناگزیر هستیم که به جهان و مسائل آن بیندیشیم. جهانی‌شدن واقعی‌انکارناپذیر است که نه فقط در حوزه اقتصاد وارد شده است بلکه جوانب زندگی دیگر بشر من جمله تعلیم و تربیت را نیز دستخوش تغییر کرده است. بنابراین ضروری است صحیح‌ترین شیوه و راه برخورد با آن را که به نظر می‌رسد برای آموزش و پرورش صحیح و مناسب باشد را برگزید، چرا که آموزش و پرورش نقش مهمی در متحول‌ساختن جهان دارد.

فرهادی محلی و غلامی (۱۳۸۹) رابطه‌ی میان مدیریت منابع انسانی و رویکرد سیستمی مدیریت دانش را به صورت شماتیک طراحی و ترسیم کرده‌اند و چنین نتیجه گرفته‌اند که پیاده‌سازی موفقیت‌آمیز مدیریت دانش مستلزم تعامل پویای مدیریت دانش و مدیریت منابع انسانی است.

2. Lin

1. Triolo
1. Fujikan

آموزش و پرورش در مناطق مرکزی و حاشیه‌ای تعداد ۵۲۴ معلمان زن و تعداد ۱۴۰۷ معلمان مرد می‌باشند. روش نمونه‌گیری تصادفی از نوع روش یک نمونه در دسترس می‌باشد. که در آن از طریق تصادفی ساده، از بین شهرهای موجود به روش تصادفی شهر بابلسر انتخاب گردید. در این تحقیق از یک نوع پرسشنامه برای گردآوری اطلاعات استفاده شده است. برآورد پایایی پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ انجام گردید که به میزان ۰/۸۶ گزارش شده است. در این پژوهش از آمار توصیفی نظیر فراوانی، درصد، میانگین انحراف استاندارد استفاده شد. علاوه بر این برای آزمون فرضیه‌های پژوهشی از آزمون T دو گروه مستقل، باتوجه به اجرای آزمون پیش‌تست و پس‌تست در گروه آزمایش و گواه و به وجود همگنی شیب‌ها از T افتراقی در نرم‌افزار SPSS با ورژن ۱۶ انجام گردید.

۲. تجزیه و تحلیل آماری و آزمون فرضیات

در آمار استنباطی از آزمون T دو گروه مستقل (برای مقایسه سطوح با میانگین‌های دو نمونه مستقل از داده‌های کمی، اغلب آزمون T یا نمونه‌های مستقل مناسب است) و آزمون T افتراقی (در این پژوهش به علت وجود همگنی شیب‌ها بهره‌مند می‌شویم).

صلح برای دانش‌آموزان تمرکز نماید چرا که آموزش و پرورش عامل مهمی برای ایجاد صلح جهانی می‌باشد. لازم است اهداف آموزش و پرورش در راستای هدف‌های مربوط به آگاهی‌های صلح‌جویانه براساس دوست‌داشتن تغییر جهت بدهد.

فرضیات تحقیق

فرضیه اصلی

- آموزش راهبردهای شهروند جهانی بر مهارت‌های تفکر سیستمی تأثیرگذار است.

فرضیه اصلی

۱. آموزش راهبردهای شهروند جهانی بر مهارت صراحت تغییر تأثیرگذار است.
۲. آموزش راهبردهای شهروند جهانی بر مهارت یادگیری متعامل تغییر تأثیرگذار است.

روش شناسی تحقیق

در مطالعه‌ی انجام شده از تحقیق نیمه تجربی (شبه تجربی) استفاده شده است. جامعه‌ی تحقیق شامل معلمان دوره متوسطه استان مازندران که در آموزش‌های ضمن خدمت نیز شرکت نموده‌اند براساس برآورد اداره آمار اطلاعات

جدول ۱. بررسی همگنی نمرات انگیزش پیش از اجرا

منبع	حاصل مجزورات	درجه آزادی	مجزور میانگین	f	معنی‌داری
وابستگی	۴۲/۳۲۱	۱	۴۲/۳۲۱	۷۳/۳۵	۰/۰۰۰
خطا	۲۶/۵۳	۴۶	۰/۵۷۷		
کل	۳۴۹۷/۱۴۰	۵۷			

جدول ۲. بررسی همگنی نمرات یادگیری متعامل

منبع	حاصل مجزورات	درجه آزادی	مجزور میانگین	f	معنی‌داری
وابستگی	۳۷/۰۲۲	۱	۳۷/۰۲	۷۳/۳۵	۰/۰۰۰
خطا	۵۳/۳۰۴	۴۶	۱/۱۳۴		
کل	۹۰/۳۲۶	۵۷			

جدول ۳. نتایج آزمون T میزان صراحت تغییر

گروه	میانگین	انحراف استاندارد	T	درجه آزادی	سطح معنی داری
آزمایش	۱۵/۷۴	۱/۹۳	۷/۹۰۲	۴۸	۰/۰۰۰
گواه	۹/۹۶	۳/۱۱			
اختلاف	۵/۷۸				

جدول ۴. نتایج آزمون T افتراقی افراد گروه نمونه، میانگین اختلاف یادگیری متعامل دو گروه آزمایش و گواه

گروه	میانگین	انحراف استاندارد	T	درجه آزادی	سطح معنی داری
آزمایش	۱/۵۸	۱/۵۳	۴/۱۴	۴۸	۰/۰۰۰
گواه	۰/۱۴	۰/۸۱			
اختلاف	۱/۴۴				

مشخصات آماری نتایج آزمون T افتراقی افراد گروه نمونه، میانگین اختلاف یادگیری متعامل دو گروه آزمایش و گواه در جدول زیر ارائه شده است.

همانگونه که از جدول ۴ مشاهده می‌شود، تفاوت میانگین‌های دو گروه آزمایش و گواه، ۱/۴۴ است که با اجرای آزمون T افتراقی با درجه آزادی ۴۸ برابر ۴/۱۴ است ($T_{(48)} = 4/14$). که این مقدار در سطح ۰/۰۱ معنادار است. بنابراین نتیجه می‌گیریم که آموزش راهبردهای شهروند جهانی با ۹۹ درصد اطمینان از گروه گواه در میزان یادگیری متعامل شرکت‌کننده در آموزش ضمن خدمت موثرتر است (تأیید فرضیه).

بحث و نتیجه گیری

راهبردهای شهروند جهانی در زنجیره‌ای بین عوامل سیستمی، دانش، نگرش، ارزش‌ها و رفتار سالم قرار می‌گیرد. در واقع جایگاه شهروند جهانی در پیشگیری اولیه از مشکلات بهداشتی و روانی و ایجاد زمینه رشد تفکر سیستمی قرار دارد. آموزش راهبردهای شهروند جهانی، فرد را قادر می‌سازد تا دانش، ارزش‌ها و نگرش‌ها را به توانایی‌های بالفعل تبدیل کند آموختن و به کارگیری سیستمی، بر احساس فرد از خود و دیگران به اندازه‌ی ادراک دیگران از وی، و ادراک کفایت خود، اعتماد به نفس و عزت‌نفس، اثر می‌گذارد. بنابراین نقش مهمی در سلامت روان دارد و موجب ارتقای سطح سلامت روان گشته و

باتوجه به بررسی همگنی شیب‌ها در نمرات پیش از اجرا، f محاسبه شده ۷۳/۳۵ با اطمینان ۹۹ درصد اطمینان معنی دار است و بر این اساس امکان اجرای آزمون T دو گروه مستقل امکان‌پذیر گردید.

بر اساس داده‌های حاصله از تحقیق بررسی همگنی شیب‌ها در نمرات، f محاسبه شده ۳۲/۶۴ با اطمینان ۹۹ درصد اطمینان معنی دار است. باتوجه به نتیجه حاصله، آزمون T در دو گروه مستقل (آزمایش و گواه) اجرا می‌گردد.

فرضیه پژوهشی (۱) آموزش راهبردهای شهروند جهانی بر میزان صراحت تغییر در معلمان دانش‌آموزان تاثیرگذار است.

نتایج آزمون T دو گروه مستقل در مقایسه‌ی میانگین‌های دو گروه فوق در جدول زیر نمایش داده شده است.

همانگونه که از جدول ۳ مشاهده می‌شود، تفاوت میانگین‌های صراحت تغییر دو گروه آزمایش و گواه، ۵/۷۸ است که با اجرای آزمون T با درجه آزادی ۴۸ برابر ۷/۹۰۲ است

است ($T_{(48)} = 7/902$). که این مقدار در سطح ۰/۰۱ معنادار است. بنابراین نتیجه می‌گیریم که در گروه آزمایش، تاثیرگذاری به میزان ۹۹ درصد اطمینان از گروه گواه در میزان صراحت تغییر در معلمان شرکت‌کننده در آموزش ضمن خدمت تاثیرگذار بوده است (تأیید فرضیه).

فرضیه پژوهشی (۲) آموزش راهبرد شهروند جهانی بر میزان یادگیری متعامل معلمان تاثیرگذار است.

به ترتیب ۱۶/۱۴، ۱۲/۳۸ حاصل شد. نتیجه اجرای آزمون t دو گروه مستقل بصورت افتراقی در تاثیرگذاری بر صراحت تغییر ($t = 7/902$) با اطمینان ۹۹ درصد تفاوت دو گروه آزمایش و گواه در تاثیرگذاری متغیر مستقل بر متغیر ملاک معنی‌دار بوده است و نتیجه آزمون t دو گروه آزمایش و گواه در تاثیرگذاری متغیر مستقل بر متغیر ملاک دوم نیز معنی‌دار بوده است. در نتیجه آموزش راهبردهای شهروند جهانی بر میزان تفکر سیستمی در برنامه درسی معلمان تاثیرگذار بوده است.

مطالعات کریمی (۱۳۸۶)، که در پژوهش خود مهم‌ترین کاستی‌های نظام آموزشی ما را در شرایط جهانی شدن سنتی بودن، مقاومت در برابر تغییرات فقدان انعطاف و انطباق‌پذیری آن با شرایط جدید و تحولات جهانی می‌داند و سجادی (۱۳۸۴)، که در پژوهش خود به دنبال بررسی اثرات و پیامدهای جهانی شدن در اهداف، محتوا و ساختار تعلیم و تربیت بوده است. و همچنین پژوهش رمضان‌خانی (۱۳۷۹)، با عنوان «بررسی وضعیت آموزش مهارت‌های زندگی با نتایج تحقیق حاضر هماهنگی و همسویی دارد. کالینز و همکاران (۲۰۱۰) در مقاله‌ای با عنوان «آموزش محتوای درسی با دستورالعمل‌های زندگی واقعی برای دانش‌آموزان دوره‌ی متوسطه همراه ملایمت و عدم سخت‌گیری؛ به نتیجه رسیده‌اند؛ بسیاری از دانش‌آموزان با داشتن آرامش و عدم سخت‌گیری هویت خود را باز می‌یابند که نتایج این تحقیق نیز با نتایج تحقیق حاضر هماهنگ و همسو است.

پیشنهادات کاربردی تحقیق

- برای افزایش میزان یادگیری در ابعاد تفکر سیستمی و راهبردهای زندگی شهروند جهانی در مطالعات از دخالت و مشارکت دروس مختلف به لحاظ تدوین محتوای درسی نیز استفاده شود.
- محیطی مورد علاقه و غیررقابتی ایجاد شود که در آن هر معلم احساس ارزشمندی، احترام و مورد پذیرش

انگیزه فرد را در مراقبت از خود و دیگران، پیشگیری از بیماری‌های روانی، پیشگیری از مشکلات بهداشتی و مشکلات رفتاری افزایش می‌دهد.

آموزش و پرورش به عنوان نهادی با کارکردهای جامعه‌پذیری، فرهنگ‌پذیری و آموزش علوم، بیشترین مسئولیت را در قبال ایجاد مهارت‌ها و توانمندی‌ها و انتقال ارزش‌ها به دانش‌آموزان دارد. باید به فراگیران کمک کرد تا یاد بگیرد چگونه بر دانش و اطلاعات خود بیفزاید و یاد بگیرد که چگونه در کنار دیگران زندگی بهتری داشته باشند.

آموزش مهارت‌های زندگی شهروند جهانی کمک می‌کند تا به مسائل و مشکلات اطراف خود با دیدی مثبت نگاه کنیم. این مهارت‌ها آن‌ها را در بهره‌گیری از نیروها و توانایی‌های خود توانمند می‌سازد.

هدف کلی تحقیق بررسی تاثیر آموزش راهبردهای شهروند جهانی بر میزان تفکر سیستمی (صراحت تغییر و یادگیری متعامل) در معلمان است. روش تحقیق، شبه تجربی است که از طرح نیمه تجربی گروه گواه و آزمایش بصورت تصادفی استفاده شده است. الگوی تحقیق، راهنمای کتاب مهارت‌های زندگی شهروند جهانی بهره گرفته شد. جامعه آماری آن شامل کلیه معلمان شرکت‌کننده در آموزش‌های ضمن خدمت راهبردهای شهروند جهانی می‌باشد نمونه آماری بصورت تصادفی در دو گروه آزمایش و گواه جمعاً ۵۰ نفر گزینش شدند ابزار گردآوری اطلاعات عبارتند از پرسشنامه تفکر سیستمی در بعد صراحت تغییر و یادگیری متعامل که روایی صوری و محتوایی آنها مورد بررسی و تایید قرار گرفت و پایایی آنها به ترتیب ۰/۸۶ و ۰/۹۱ گزارش گردیده است. روش تجزیه و تحلیل اطلاعات آمار توصیفی و آزمون t افتراقی است. یافته‌های تحقیق نشان داده است میانگین حاصله در انگیزش پیش از اجرا در گروه آزمایش ۱۳/۷۴ و گروه گواه ۱۲/۶۹ بوده که پس از آموزش به ترتیب ۱۹/۱۳ و ۱۳/۹۷ بدست آمده و میانگین حاصله در نمرات یادگیری متعامل پیش از اجرا در گروه آزمایش ۷/۷۱، گروه گواه ۸/۱۲ که پس از اجرای آموزش

واقع شدن نموده و زمینه مناسبی برای رشد انگیزش افراد فراهم شود.

- به تمامی معلمان پیشنهاد می‌شود فرصت‌هایی را برای خود در نظر بگیرند تا نقش‌های متفاوتی را در مدرسه ایفا نمایند و با اخذ مسئولیت به آنان، در جهت رشد تفکر سیستمی در آنها گام بردارند.

- به دست اندرکاران امر آموزش و پرورش پیشنهاد می‌شود که در جهت توجه به یادگیری متعامل، به طرز تفکر و نگرش سیستمی برنامه درسی منظمی تدوین و پیش‌بینی گردد؛ زیرا هر انسانی با نوع تفکر و راهبرد انگیزشی چشم‌اندازهای تغییر ذهن زندگی می‌کند.

- به مراکز آموزش و نیروی انسانی پیشنهاد می‌شود حتی‌المقدور، دوره‌های زمانی مشخص را به آموزش مهارت‌های زندگی شهروند جهانی در دوره‌های مختلف تحصیلی توسعه پیدا کند.

- معلمان مولفه‌های آموزشی شهروندی و مهارت‌های زندگی را در ضمن تدریس اعمال نموده و رعایت نمایند تا زمینه‌های رشد انگیزش تحصیلدر تربیت شهروند سالم بیشتر فراهم شود.

پیشنهادهای آتی تحقیق

- مقایسه‌ی میزان شناخت و آگاهی معلمان از راهبردهای شهروند جهانی و توانایی بکار بستن آن در دوره‌های مختلف تحصیلی.

- رابطه‌ی بین تفکر سیستمی و عملکردهای حرفه‌ای معلمان.

- رابطه بین شهروند جهانی و انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان.

- بررسی راه‌های کمی و کیفی دانش و بینش معلمان در مورد شهروند جهانی.

- بررسی نقش سیستم ارزشیابی فعلی نظام آموزشی بر بکارگیری مهارت‌های زندگی و راهبردهای یادگیری.

محدودیت‌ها و موانع

- دخالت عوامل ساختاری و مدیریتی در مدارس
- دخالت عوامل مربوط نگرش و انگیزش و اعتقادات معلمان نسبت به قبول راهبردهای شهروند جهانی.

دخالت عوامل انگیزشی و نگرشی و تفاوت‌های فرهنگی، اقتصادی و دخالت عوامل خانوادگی در فرایند آموزش متغیر مستقل و تاثیرات دریافتی که در پذیرش این نوع آموزش‌ها دارند.

منابع

- آدم زاده، فاطمه، ۱۳۸۸، تأثیر جهانی شدن بر تعلیم و تربیت، مجموعه مقالات اولین همایش ملی جهانی شدن و تعلیم و تربیت، تهران: وزارت امور خارجه.

- خزایی، کامیان، ابراهیمی، لیلا. (۱۳۹۰). هنجاریابی مهارت‌های تفکر سیستمی در برنلمه‌ریزی آموزشی و درسی معلمان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس.

- رمضان خانی، علی، (۱۳۷۹). بررسی وضعیت آموزش مهارت‌های زندگی، فصلنامه نوآوری‌های آموزشی، شماره ۱۲.

- سجادی، سید مهدی، ۱۳۸۴، جهانی شدن و پیامدهای چالش برانگیز آن برای تعلیم و تربیت، فصلنامه ی علوم تربیتی و روان شناسی (دانشگاه شهید چمران اهواز)، دوره ۳، سال دهم، شماره ۳ و ۴، صص ۱۲۸-۱۱۳.

- فراهادی محلی، علی، و غلامی، رمضان، ۱۳۸۹، رویکرد سیستمی حلقه اتصال مدیریت منابع انسانی و مدیریت دانش، سومین کنفرانس بود و تحول اداری .

http://www.civilica.com/Paper-CAIT03-CAIT03_042.html

- کدیور، پروین، ۱۳۸۹، ضرورت آموزش شهروندی در جامعه جهانی، مجموعه مقالات اولین همایش جهانی شدن و تعلیم و تربیت، تهران: وزارت اور خارجه.

- کریمی، س. (۱۳۸۶) بررسی و تحلیل پدیده جهانی شدن، مجله اندیشه صادق، شماره ۵، صص ۳۵-۲۸.

- لطف‌آبادی، ج. و نوروزی، و. (۱۳۸۳). بررسی چگونگی نگرش دانش‌آموزان دبیرستانی و پیش‌دانشگاهی ایران به جهانی

شدن و تأثیر آن بر ارزش‌ها و هویت دینی و ملی، فصلنامه نوآوری‌های آموزشی، شماره ۹، سال سوم، پائیز ۱۳۸۳.

- هاشمی، سهیلا، ۱۳۸۸، تحلیل محتوای کتاب‌های درسی متوسطه و پیش‌دانشگاهی رشته علوم انسانی بر اساس مؤلفه‌ی آموزش صلح، فصلنامه مطالعات برنامه درسی، سال چهارم، شماره ۱۵، صص ۱۰۴-۸۳.

- Fujikan, Hiroko (2004). Approaches to Global Education in the united states, the united kingdom and japan, International Review of Education, kluwer Academic publishers.

- Lin, jing (2007). Love, peace and wisdom in Education: Transforming Education for peace, Marvard Education Review: Academic research library.

- Triolo, Rosalie (2003). Civics and Citizenship Education, Monash University, Proquest Education Journals.

Quarterly Journal of Educational Psychology

Islamic Azad University Tonekabon Branch

Vol. 6, No. 4, winter 2016, No 24

Journal of Educational
Psychology

The Effect of Teaching Strategies for Global Citizen on Systematic Thinking Skills in High School Curriculum

Mohammad Hadi Asgari^{1*}

- 1) Assistant Professor, Department of Business Management, Tonekabon branch, Islamic Azad University, Tonekabon, Iran

*Corresponding author: dr_mh_asgari@yahoo.com

Abstract

The main purpose of this paper is to investigate the effect of teaching strategies for global citizen on the scale of systemic thinking (precision change and interactive learning) in teachers. The method is quasi-experimental in which the control group and experimental group were selected randomly in the semi-experimental model. The model for this article has been Life Skills of Global Citizen. The statistical population includes all the teachers participating in strategies for global citizen service training. Fifty statistical samples were randomly selected from the control group and experimental group. They were gathered through systemic thinking questionnaire in precision change and interactive learning that their face and content validity were explored and affirmed. Their stability was .86 and .91 respectively. The method for descriptive statistics data analysis and t-test is differential. The findings of this paper indicates that the average of systemic thinking before implementation in experimental group and control group has been 13.74 and 12.69 respectively; which after the implementation had been raised to 19.13 and 13.97. The average grade of interactive learning before implementation in experimental group and control group had been 7.71 and 8.12 respectively; which after implementation has been raised to 16.14 and 12.38. The result of t-test implementation in two independent groups in differential form in its effects on precision change ($t=7.902$) with 99 percent guarantee differs in control group and experimental group. The change scale between control group and experimental group and also the result of t-test had directly influenced the effect of independent variables on the second criterion variable. As the result, teaching strategies for global citizen affects the systemic thinking scale in teachers' curriculum.

Key words: Global citizen's life skills, Systemic thinking, Teacher.
